

הַלְבוֹת מַלְוָה וְלוֹוֶה פָּרָק יג

א. מַלְוָה שָׁבָא לְהַפְרַע בְּשֹׁטֶר שְׁבִידוֹ, שֶׁלֹא בִפְנֵי לוֹוֶה אִם יְכוּלִין בֵּית דִּין לְשַׁלַּח אֵלָיו וּלְהוֹדִיעוֹ, עַד שִׁיעָמַד עִמּוֹ בְּדִין שׁוֹלְחִין וּמוֹדִיעִין לוֹ. וְאִם אֵי אִפְשָׁר לְהוֹדִיעוֹ בְּמַהֲרָה אוֹמְרִים לַמַּלְוֶה שִׁישָׁבַע וַיִּטַּל מִנְכָּסָיו, בֵּין מִן הַקֶּרֶקַע בֵּין מִן הַמַּטְלָטְלִים; וְאִין חוֹשְׁשִׁין לְשׁוֹבֵר.

ב. וְדִין זֶה תִּקְנַת חֲכָמִים הוּא, כְּדִי שֶׁלֹא יִהְיֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל מִעוֹתָיו שֶׁלֹּחֲבָרוֹ וְהוֹלֵךְ וַיּוֹשֵׁב לוֹ בְּמַדִּינָה אַחֶרֶת; וְנִמְצָאֵת נוֹעֵל דָּלֶת בִּפְנֵי לוֹוִין.

ג. שְׁלוֹשׁ רְאִיּוֹת צָרִיךְ לְהִבְיֹא לְבֵית דִּין, וְאַחֵר כֶּךָ יִפְרַע שֶׁלֹא בִפְנֵי: רְאִיָּה ראשונה, לְקַיֵּם הַשֹּׁטֶר שְׁבִידוֹ; רְאִיָּה שְׁנִיָּה, שֶׁבַע־לֶחָבֹו בְּמַדִּינָה אַחֶרֶת וְאִינוּ מְצוּי בְּכָאן לַעֲמֹד עִמּוֹ בְּדִין; רְאִיָּה שְׁלִישִׁית, שֶׁאֵלּוֹ הַנְּכָסִים שֶׁלְּפָלוּנִי הַלוּוֶה הֵם.

ד. מַלְוָה שָׁבָא לְבֵית דִּין, וְהִבְיֹא מִשְׁכּוֹן בִּידוֹ, וְאָמַר זֶה מִשְׁכּוֹנִי שֶׁלְּפָלוּנִי הוּא, וְאֲנִי רוֹצֶה לְמַכְרוֹ וּלְהַפְרַע חוֹבִי אֵין בֵּית דִּין נִזְקָקִין לוֹ, עַד שִׁיבֹוא לוֹוֶה וַיִּטַּעֵן: שָׂאֵם רָצָה לוֹמַר לְקוֹחַ הוּא בְּיָדִי, אוֹמֵר. וּמִשִּׁיאִין לוֹ עֲצָה לְמַכְרוֹ בִּפְנֵי עֲדִים, כְּדִי שִׁידַע הַלוּוֶה בְּכֶמֶה נִמְכָּר.

ה. וְכֵן הַמַּלְוֶה אֶת חֲבָרוֹ עַל הַמִּשְׁכּוֹן, וּמֵת הַלוּוֶה וְהַמַּלְוֶה, בֵּין שְׁמֵת לוֹוֶה תַּחֲלָה, בֵּין שְׁמֵת מַלְוֶה הוֹאִיל וְהוּא נִפְרַע מִמָּה שֶׁתַּחַת יָדוֹ, וְאֵלּוֹ רָצָה אָמַר לְקוֹחַ הוּא בְּיָדִי הֲרִי זֶה נִשְׁבַּע בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ וְנוֹטֵל, כְּדֶרֶךְ כָּל הַנִּשְׁבָּעִין וְנוֹטֵלִין.

ו. וּמִפְּנֵי מָה אִינוּ נִשְׁבָּע הֶסֶת: לְפִי שֶׁאִינוּ נִשְׁבָּע עַל עֲצָמוֹ שֶׁלְּמִשְׁכּוֹן, אֲלֹא עַל הַמָּמוֹן שֶׁלּוֹקַח; שֶׁאֵלּוֹ אָמַר עַל עֲצָמוֹ שֶׁלְּחֶפֶץ זֶה אֶתָּה מְכַרְתּוֹ לִי, אֶתָּה נִתְּתוֹ לִי בְּמַתָּנָה הִיָּה נִשְׁבָּע הֶסֶת וְנִפְטָר. אֲבָל אִם הָיוּ שָׂם עֲדִים שֶׁחֶפֶץ זֶה מִשְׁכּוֹן בִּידוֹ, וְלֹא יָדְעוּ עַל כֶּמֶה אִינוּ יְכוּלִם לְטַל אֲלֹא בְּשָׁבוּעָה. וְהוֹאִיל וְאִין שָׂם עֲדִים, וְיְכוּלִם לוֹמַר שְׁלִי הוּא נֶאֱמָן לוֹמַר יֵשׁ לִי עָלָיו כֶּךָ וְכֶךָ. וְכֵן בְּשָׁבוּעָה עֲצָמָה שֶׁהָיָה נִשְׁבָּע, אִם הָיוּ שָׂם עֲדִים שֶׁהוּא מִשְׁכּוֹן שֶׁאִין אוֹמְרִין מִגּוֹ לְפָטְרוֹ מִשְׁבּוּעָה אֲלֹא לְפָטְרוֹ מִמָּמוֹן, שֶׁלֹא יִחְזִיר הַמִּשְׁכּוֹן עַד שִׁיטַל מָה שִׁטַּעֵן.

ז. הַמַּלְוֶה אֶת חֲבָרוֹ עַל הַמִּשְׁכּוֹן, וְאָבַד אוֹ נִגְנַב בְּלֹא אִנּוֹס, שֶׁהָרִי הַמַּלְוֶה חַיֵּב בְּדָמֵי הַמִּשְׁכּוֹן, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנֹו, וְאָמַר הַמַּלְוֶה סָלַע הַלְוִיתִיךָ עָלָיו, וּשְׁנֵי דֵינָרִין הָיָה שׁוּוֹה, וְלוֹוֶה אוֹמֵר סָלַע הַלְוִיתָנִי עָלָיו, וְסָלַע הָיָה שׁוּוֹה הָרִי הַמַּלְוֶה נִשְׁבָּע תַּחֲלָה שְׁבּוּעַת הַשּׁוּמְרִין שֶׁאִינוּ בְּרִשּׁוֹתוֹ, וְהַלוּוֶה נִשְׁבָּע הֶסֶת שֶׁהָיָה שׁוּוֹה כִּנְגֵד הַחוֹב וְנִפְטָר.

ח. אָמַר הַמַּלְוֶה סָלַע הַלְוִיתִיךָ עָלָיו, וּשְׁנֵי דֵינָרִין הָיָה שׁוּוֹה, וְהַלוּוֶה אוֹמֵר סָלַע הַלְוִיתָנִי עָלָיו, וּשְׁלוֹשָׁה דֵינָרִין הָיָה שׁוּוֹה יִשְׁבַּע הַמַּלְוֶה תַּחֲלָה שֶׁאִינוּ בְּרִשּׁוֹתוֹ; וְאַחֵר כֶּךָ יִשְׁבַּע הַלוּוֶה כֶּמֶה הָיָה שׁוּוֹה, שֶׁהָרִי הוֹדָה בְּמִקְצֵת, וַיִּשְׁלַם הַדֵּינָר.

ט. אָמַר הַלוּוֶה סָלַע הַלְוִיתָנִי עָלָיו, וּשְׁתֵּים הָיָה שׁוּוֹה, וְהַמַּלְוֶה אוֹמֵר סָלַע הַלְוִיתִיךָ עָלָיו, וְסָלַע הָיָה שׁוּוֹה יִשְׁבַּע הַמַּלְוֶה שֶׁאִינוּ בְּרִשּׁוֹתוֹ, וְכוּלֵל בְּשָׁבוּעָתוֹ שֶׁהָיָה הַמִּשְׁכּוֹן כִּנְגֵד הַחוֹב.

י. אָמַר הַלוּוֶה סָלַע הַלְוִיתָנִי עָלָיו, וּשְׁתֵּים הָיָה שׁוּוֹה, וְהַמַּלְוֶה אוֹמֵר סָלַע הַלְוִיתִיךָ עָלָיו, וְחֲמִשָּׁה דֵינָרִין הָיָה שׁוּוֹה יִשְׁבַּע

הַמַּלְוָה שְׁאִינוּ בְּרִשּׁוֹתָיו ; וַיְכַלֵּל שְׁלֹא הָיָה שׁוּוֹה יָתֵר עַל חֲמִשָּׁה
דִּינָרִים, וַיִּשְׁלַם דִּינָר.

יא. סָלַע הַלְוִיתִיךָ עָלָיו, וּשְׁנֵי דִינָרִין הָיָה שׁוּוֹה, וְהַלְוָה אוֹמֵר
אֵינִי יוֹדֵעַ דָּמְיוֹ יִשְׁבַּע הַמַּלְוָה שְׁאִינוּ בְּרִשּׁוֹתָיו ; וְכוֹלֵל בְּשִׁבּוּעֲתוֹ
שְׁשָׁנִי דִּינָרִין הָיָה שׁוּוֹה, וַיִּשְׁלַם הַלְוָה שְׁאָר הַחֹב : שֶׁהָרִי הוּא
יוֹדֵעַ בּוֹדָאֵי שֶׁהוּא חַיֵּב לוֹ, וְאִינוּ יוֹדֵעַ אִם פָּרְעוּ אִם לֹא פָּרְעוּ.

יב. סָלַע הַלְוִיתָנִי עָלָיו, וּשְׁתֵּים הָיָה שׁוּוֹה, וְהַמַּלְוָה אוֹמֵר אֵינִי
יוֹדֵעַ דָּמְיוֹ יִשְׁבַּע הַמַּלְוָה שְׁאִינוּ בְּרִשּׁוֹתָיו ; וַיְכַלֵּל שְׁאִינוּ יוֹדֵעַ
שֶׁדָּמְיוֹ יָתֵר עַל הַחֹב אִפְלוּ פְּרוּטָה אַחַת, וַיִּפְטֹר : שֶׁהָרִי לֹא חַיֵּב
עֲצָמוֹ בְּכָלוֹם.

יג. אָבֵל אִם אָמַר הַמַּלְוָה אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהָיָה שׁוּוֹה יָתֵר עַל הַחֹב,
אָבֵל אֵינִי יוֹדֵעַ כַּמָּה הָרִי זֶה מִשְׁלַם כָּל מָה שֶׁטָּעַן הַלְוָה, בְּלֹא
שִׁבּוּעָה : כָּמִי שֶׁאָמַר חֲמִשִּׁים יֵשׁ לָךְ בִּידִי, וַחֲמִשִּׁים אֵינִי יוֹדֵעַ
שֶׁהוּא מַחֲיֵב שִׁבּוּעָה וְאִינוּ יָכוֹל לְהִשְׁבַּע, כָּמוֹ שִׁיתְּבָאָר. וַיֵּשׁ לוֹ
לְהַחֲרִים עַל מִי שֶׁטָּעַן שֶׁקָּר.

יד. הַמַּלְוָה אֶת חֲבֵרוֹ, וְקָבַע לוֹ זְמַן לִפְרָעוֹ אִף עַל פִּי שְׁלֹא קָנוּ
מִידוֹ, אִינוּ יָכוֹל לְתַבְּעוֹ עַד סוֹף הַזְּמַן : בֵּין בְּמַלְוָה עַל פֶּה, בֵּין
בְּמַלְוָה בַּשָּׁטֶר, בֵּין שֶׁהַלְוָהוּ עַל הַמִּשְׁכּוֹן, בֵּין שְׁמֵת לְוָה, בֵּין
שְׁמֵת מַלְוָה. וּסְתָם מַלְוָה שְׁלוֹשִׁים יוֹם, בֵּין בַּשָּׁטֶר בֵּין עַל פֶּה
בֵּין עַל הַמִּשְׁכּוֹן. וְאִם הִתְנָה שִׁיתְּבַע בְּכָל זְמַן שִׁירָצָה יֵשׁ לוֹ
לְתַבְּעוֹ בְּיוֹמוֹ, שֶׁתִּנָּאֵי מִמּוֹן הוּא.

טו. טָעַן הַמַּלְוָה וְאָמַר הַיּוֹם סוֹף הַזְּמַן שֶׁקָּבַעְתִּי, וְהַלְוָה אוֹמֵר
עַד עֲשֶׂרָה יָמִים קָבַעְתָּ הַלְוָה נִשְׁבַּע הִסֵּת. וְאִם הָיָה שֵׁם עַד
אַחַד שְׁהַיּוֹם סוֹף זְמַנּוֹ הָרִי זֶה נִשְׁבַּע שִׁבּוּעַת הַתּוֹרָה, כִּשְׁאָר
הַטָּעָנוֹת. זֶה אוֹמֵר חֲמִשָּׁה יָמִים נִשְׁאָר מִן הַזְּמַן, וְזֶה אוֹמֵר
עֲשֶׂרָה אוֹמְרִים לְמַלְוָה הַמֵּתָן עַד סוֹף הַחֲמִשָּׁה, וַיִּשְׁבַּע הִסֵּת
שֶׁנִּשְׁאָר עוֹד חֲמִשָּׁה יָמִים.

טז. הִיתָה הַמַּלְוָה בַּשָּׁטֶר, וְטָעַן הַלְוָה שֶׁזְּמַן קָבַעְתָּ לִי יִרְאֶה לִי
שִׁישְׁבַּע בְּעַל הַחֹב הִסֵּת שְׁלֹא קָבַע לוֹ זְמַן, וַיִּטַּל מִיד.

יז. הַמַּלְוָה נִתְּנָה לְתַבְּעַ בְּכָל מְקוֹם. פִּיֶּצֶד : הַמַּלְוָה אֶת חֲבֵרוֹ
בִּישׁוּב, וְתַבְּעוֹ בַּמִּדְבָּר אִינוּ יָכוֹל לְדַחֲתוֹ, אֲלֹא חַיֵּב לִפְרָעַ לוֹ
בְּכָל מְקוֹם שִׁיתְּבַעְנוּ. בָּא הַלְוָה לִפְרָעוֹ בַּמִּדְבָּר, הָרִשׁוֹת בִּיד
הַמַּלְוָה : אִם רָצָה, מְקַבֵּל ; וְאִם רָצָה, אוֹמֵר לוֹ אֵינִי נִפְרָע אֲלֹא
בִּישׁוּב כְּדֶרֶךְ שְׁנַתְתִּי לָךְ, וְהָרִי הֵן בְּרִשּׁוֹתָיו, עַד שִׁיִּפְרָעְנוּ בִּישׁוּב.